

Jens NapátóK´
Medlem af Inatsisartut for Naleraq

Besvarelse af § 37-spørgsmål nr. 034/2024

Kære Jens NapátóK´

Du har i henhold til § 37, stk. 1 i Forretningsordenen for Inatsisartut fremsat spørgsmål til Naalakkersuisut. Vi takker for spørgsmålene, som er henvist til vores besvarelse. Spørgsmålene gengives og besvares nedenfor.

23-02-2024
Sags nr- 2024 - 3765
Akt-id: 23898550

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 34 55 05
3900 Nuuk

Email: pn@nanog.gl
www.naalakkersuisut.gl

1. Har vi konkret viden og fakta om tilstanden stress i Grønland? a. og kender vi til hyppigheden af stress i Grønland? F.eks. i tal på stress-relaterede sygemeldinger?

Svar:

Naalakkersuisut kan oplyse, at Sundhedsvæsenet ikke har adgang til data vedrørende hyppigheden af stress i Grønland. Begrebet stress er ikke veldefineret. Der sker ingen central registrering af årsager til sygemeldinger. De data, der forefindes på området, er henvendelsesregistreringsdata på indikatorer på stress fra Sundhedsvæsenet, se figur i spørgsmål 2.

2. Hvilke erfaringer har sundhedsvæsenet om hyppigheden af stress i samfundet? a. Mener Naalakkersuisut, at manglende viden på området kan være med til, at stress kan blive et folkesundhedsproblem, da det lader til at stress er et voksende problem.

Svar:

I Sundhedsvæsenet forekommer der ikke en registrering af egentlige stress-diagnoser, men ved de enkelte kontakter til sundhedsvæsenet sker der en registrering af årsagerne til henvendelser, der drejer sig specifikt om stress. Der er derimod startet en registrering af årsager til alle ambulante henvendelser i sundhedsvæsenet. Registreringen er på nuværende tidspunkt kun fuldt ud gennemført i Nuuk, hvorfor langt hovedparten af registreringerne er fra Nuuk.

Stresssymptomer vil blive registreret som *Akut belastningsreaktion*, *Psykisk symptom/klage IKA¹* og *Problem vedr. arbejde*. De tre grupper er meget brede og langt fra alle vil derfor være direkte relateret til, hvad der normalt opfattes som stress. De tre kategorier vil kunne sammenfattes som hørende under *psykisk mistrivsel*.

I nedenstående tabel kan registreringerne for de sidste fire år ses fordelt på henvendelsestypen:

¹ IKA = Ikke klassificeret andetsteds.

År	Diagnose	Antal patienter	Patienter i alt med stressindikerende symptomer
2021	Akut belastningsreaktion	519	1634
	Psyisk symptom/klage IKA	1003	
	Problemer vedr. arbejde	112	
2022	Akut belastningsreaktion	404	1860
	Psyisk symptom/klage IKA	1380	
	Problemer vedr. arbejde	76	
2023	Akut belastningsreaktion	525	2237
	Psyisk symptom/klage IKA	1631	
	Problemer vedr. arbejde	81	
2024 (indtil nu)	Akut belastningsreaktion	110	389
	Psyisk symptom/klage IKA	269	
	Problemer vedr. arbejde	10	

Langt hovedparten af de registrerede muligvis stress-relaterede kontakter er fra sundhedscentret i Nuuk, I 2023 udgjorde henvendelserne i Nuuk 80% af samtlige kontakter, svarende til at 1.801 forskellige personer i Nuuk har haft kontakt til sundhedsvæsenet på grund af en af de tre nævnte kategorier. I hele 2023 havde sundhedscentret i Nuuk kontakt til i alt 19.810 personer. Ca. 9% af de borgere, der havde en eller flere ambulante kontakter i sundhedscentret i Nuuk, havde mindst en kontakt, som skal henregnes under en af de tre kategorier.

Da registrering af al aktivitet er i indledende fase, skal man være varsom med at tolke de seneste års stigning som udtryk for en reel stigning, men som en stigning i registreringer.

Stress er en belastningstilstand som kan udløses af forskellige forhold, fx arbejdsrelateret pres eller familiære udfordringer. Kortvarig stress er ikke en belastningstilstand, man kan blive syg af, men hvis det er en langvarig belastning, kan det udløse sygdomme eller forværre eksisterende sygdomme².

Sundhedsvæsenet vurderer, at der er en stigende bevidsthed om stress i samfundet, da sundhedsvæsenet modtager flere henvendelser end tidligere, som bliver registreret som stressrelateret, om end registreringen af disse er i sin indledende fase. Det vil ofte være arbejdsgivere, fagforeninger eller forsikringselskaber, som skal tilbyde hjælp til den stressramte. Et stigende antal henvendelse vedr. stress vil påvirke kapaciteten i Sundhedsvæsenet. Naalakkersuisut har på nuværende tidspunkt ikke valide data, der kan dokumentere, hvor stort udfordringen med stress er for samfundet.

3. Mener Naalakkersuisut at der bør være mere viden om stress i det grønlandske samfund?

a. og bør man opbygge mere viden og have mere diskussion om stress i den offentlige debat, for at sætte målsætninger og forebyggelse på området?

Svar:

² [Kortvarig og langvarig stress \(sst.dk\)](https://sst.dk)

Naalakkersuisut mener, at vi som samfund generelt, på tværs af sektorer, bør rette fokus mod stress, herunder kendskab til symptomer og forebyggelse, idet, stress kan være en alvorlig belastning for den enkelte og udløse langvarige behandlingskrævende sygdomme.

Stress anskues som en bred samfundsudfordring, der påvirker mange forskellige områder af vores samfund, men der er på nuværende tidspunkt et begrænset kendskab til omfanget. For at imødekomme udfordringen kræver det samarbejde på tværs af sektorer, hvor forebyggelsesområdet, arbejdsmarkedsområdet, børn- og familieområdet, uddannelsesområdet og sundhedsområdet er relevante parter.

4. Undersøgelser viser at selv børn også kan få stress, hvor de typiske symptomer kan være smerter i hovedet, mave og led smerter samt besvimelsesanfald, synsforstyrrelser og koncentrationsbesvær. Har Naalakkersuisut viden om, at børn også kan lide af stress i Grønland?

a. Og hvilke planer har Naalakkersuisut for at forebygge stress hos børn, da det kan være belastende at lide af stress hos alle?

Svar:

Sundhedsvæsenet har ingen data på antallet af børn, der lider af stress i Grønland.

Sundhedsplejen i Sundhedsvæsenet har dog stort fokus på forebyggelse af mistrivsel hos børn og deres forældre. Der er bl.a. lavet et samarbejde mellem kommunerne og sundhedsplejen i regioner om tidlig indsats, hvor mistrivsel hos børn opspores tidligt og forebygges.

Departementet for Sundhed har endvidere indhentet svar fra Departementet for Børn og Unge, som skriver følgende:

"Der arbejdes ikke direkte med forebyggelse af stress, og at der ikke er planer om dette. Paarisa arbejder under Naalakkersuisuts strategi Inuuneritta III, som har det overordnede formål at skabe en fælles ramme for helhedsorienterede og tværsektorielle indsatser for det gode børneliv, der bygger på dialog og realiseres gennem partnerskaber.

Fokusset i Paarisa er i højere grad sundhedsfremmende, hvor det handler om at fremme sundhed og trivsel ved gennem partnerskaber at skabe indsatser der støtter op om dette. Det handler om at sikre at alle børn har adgang til sunde og inkluderende fællesskaber, hvor de trives og fungerer godt. Hvor børnene får mulighed for at udfolde deres evner, håndtere udfordringer og indgå i fællesskaber med mennesker. Det handler desuden om at skabe indsatser der sikrer at børn lever et sundt og aktivt børneliv, der fremmer en sund livsstil og sunde vaner. Et sundt og aktivt børneliv fremmer den fysiske sundhed, men bidrager også til livsglæde, mental sundhed, den sociale trivsel, udvikling og læring."

Med venlig hilsen

Agathe Fontain